

גוט שבת Gut Sábész

18. évfolyam 21. szám • Ára: 330 HUF • כ"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 16:32 • כ"ו שבט תשע"ו • 2016. 2. 5. • פרשת משפטים • Szombat kimenetele: 17:40

Chájá Muska Schneerson, a lubavicsi haszidok „királynője”

Az áldott emlékü Menáchem Mendel Schneerson rabbi indítványára 1983 őszén került sor először a *Kinus HaSluchim* (Küldöttek Konferenciája) elnevezésű rendezvényre New Yorkban. A Rebbe kezdetektől fogva szorgalmazta, hogy a férfiakkal párhuzamosan a nőknek, sőt a küldöttcsaládok gyermekeinek is tartanak összejövetelt, ám erre – elsősorban logisztikai okokból – nem került sor. Végül 1990-ben, a Rebbe feleségének, Chájá Muska Schneerson rebbecennek halálának évfordulóján tartottak először önálló női konferenciát. Ez a hagyomány azóta is fennáll. Idén február 1-jére esett a Rebbecen járcájtja, amelyen több ezer női küldött gyűlt össze New Yorkban.

Miután megözvegyült, a Rebbe gyakorta állította példaként a nők elé a Rebbecent. Az

ifjú Chájá Muska Schneerson rendkívül művelt és bátor lány volt. Zsidó vezetők gyermekeként és feleségként megtapasztalta a szovjetek és a nácik üldöztetését is, hiszen aktív részese volt férje és édesapja munkájának. Volt, hogy ételt és gyertyát csempészett titkos jesivákba a Szovjetunióban. Amikor édesapja, Jozsef Jichák Schneerson rabbi, a hatodik Rebbe elhunyt, arra biztatta férjét: vegye át a lubavicsi haszidok vezetését. „Ha nem te leszel a Rebbe, az apám harmincévnyi munkája hasztalan volt.” – mondta neki. Az előző Rebbék leszármazottjaként pontosan tudta, milyen áldozatot vállal ezzel.

Azok, akikkel kapcsolatban állt, orvosok, alkalmazottak és régi barátok, egyaránt kiemelik szerénységét és mások iránti fi-

gyelmességét. Nagyra tartotta a sluchákat, a női küldötteket, gyakran beszélt arról, milyen sok dolguk és felelősségük van. Utolsó útján, végzetes rosszullétét követően, a kórházba tartva egy dolog foglalkoztatta: hogy van orvosának nemrégiben eljegyzett lánya? Boldog-e az ifjú pár?

Életének azon évei, amelyeket a lubavicsi haszidok vezetőjének feleségként élt le, teljes visszavonultságban teltek. Nem követelt és nem fogadott el különleges bánásmódot: a telefonban csak, mint Schneersonné mutatkozott be. Minden éjjel ébren várt a Rebbét, akármilyen későn – vagy korán – is érkezett haza. Ő volt a Rebbe hátországa, és egyedüli bizalmasa beláthatatlan munkájában.

Steiner Zsófia

Chájá Muska Schneerson élete képeiben

Iskolaválasztás előtti tájékoztató a Bét Menáchem iskolában

2016. február 8-án 15 órától megbeszélést tartunk az iskolánk iránt érdeklődő óvodás gyerekek szüleinek. Bemutatjuk a leendő tanító néniüket, lehetőséget biztosítunk már ide járó gyerekek szüleinek való beszélgetésre, ismertetjük a beiratkozás szabályait.

Helyszín:

Dohány utca 32. 2. emelet

A Bét Menachem Iskola büszkeségei

Lezárult a 2015/2016. tanév I. féléve. Az iskolában nagyon szépen teljesítettek a tanulók. Mindenki képességeinek megfelelően sajátította el az ismereteket. Akikre pedig igazán büszkék lehetnek szüleik és tanáraik, azok a diákok, akik kitűnő bizonyítványt szereztek: *Domán Eszter, Glitzenstein Chana, Oberlander Tzvi Meir, Oirechman Gerson, Elor Lea, Lukács Sára, Nógrádi Hanna és Bódi Sára*. Gratulálunk a szép eredményekhez!

Tévedett-e Shakespeare a Velencei kalmárban?

Kinek és milyen feltételekkel adhatunk kölcsönt? Lehet-e uzsorakamatot szedni? Mindezekre választ kaphatunk *Oberlander Báruch rabbi* előadásából, melyet a péntek esti ima után tart.

Program:

Időpont: 2015. február 5.
17.00 Kábálát Sábát majd *Mááriv* esti ima
18.00 „Tévedett-e Shakespeare a Velencei kalmárban?” című előadás
19.00 Kidus és péntek esti vacsora

Helyszín: Sász Chevra lubavicsi zsinagóga, Vasvári Pál utca 5.

Hetiszakasz A Háláchá kerete

Szakaszunkban – *Mispátim* (2Mózes 21:1–24:18.) – a zsidó magánjog sok rendelkezése van rögzítve. Kezdve a rabszolgaság szabályozásán és humánusabbá tételén, a szidra felállítja azt a keretet, amelyben a zsidó életmód

kifejezésre juthat: a Háláchá – a zsidó törvény – keretét. Itt mondja ki a Tóra a klasszikus demokrácia elvét: a többség határozata legyen a döntő – de ne használd ki a többségi döntést negatív, destruktív célokra.

Zsidó világhíradó Mártírok temetetlenül

A Holokauszt Emléknapi alkalmából tartott megemlékezésen Köves Slomó, az EMIH vezető rabbija összefogásra szólított fel annak érdekében, hogy végső nyugalomra helyezhessék a Duna medréből előkerült mártírok földi maradványait.

2011 júniusában a Margitid felújítási munkálatai közben a bűvárok emberi maradványokra bukkantak. A zsákokban felszínre hozott csontokat és más leleteket szakértői vizsgálatnak vetették alá, amiből egyhamar kiderült: a holttestek évtizedek óta a vízben voltak.

Azóta ennél jóval többet tudunk – állítja a *Népszabadság*-ban megjelent cikkében *Dési János*. A csontokon lövésnyomok figyelhetőek meg, a velük együtt felszínre hozott cipők a '40-es évekből származnak. Az áldozatok többsége nő és gyermek lehetett. A maradványok az egykori nemzetközi gettó közelében kerültek elő, ahol szemtanúk beszámolója alapján a Dunába lőtték a zsidókat – többségében nőket és gyerekeket.

Egy 2015-ben készült diplomamunkából kiderül: az áldozatok többségéről DNS vizsgálat bizonyítja, hogy anyai ági rokonok, és askenázi

zsidók. Mindezek után a zsidó közösségek és civil szervezetek egyaránt azt szorgalmazzák, hogy zsidó szertartás szerint helyezték az áldozatokat örök nyugalomra.

Ezzel szemben a Nemzeti Örökség Intézete, amely jelenleg a csontokat tárolja, nem hajlandó elfogadni az áldozatok zsidó származását és nem adja ki a maradványokat zsidó temetésre. A hetven éve meggyilkoltak a mai napig is méltatlanul elfeledve, zsákokban hevernek.

Megkeresésünkre *Oberlander Bäruch rabbi*, a Budapesti Ortodox Rabbinátus vezetője elmondta: a zsidó törvények szerint ilyen esetben a többségi elv alapján kell dönteni. Ezen kívül a zsidó jog is elfogadja a modern tudomány bizonyítékait, mint pl. a DNS vizsgálatot. Véleménye szerint a háláchá alapján kimondható, hogy az áldozatok minden bizonyonnyal zsidók voltak és vallási kötelességünk a lehető leg hamarabb végtisztességben részesíteni őket. „Arra biztatom a zsidó közösségek vezetőit, hogy az ellentéteket félretéve fogjunk össze, ne adjuk fel a küzdelmet, az eddigi erőket megsokszorozva dolgozzunk azért, hogy mártírjaink mielőbb méltó nyughelyre kerülhessenek.”

A rabszolgaság vége

Hetiszakaszunk rabszolgatartással kapcsolatos szabályai olyan dinamikát eredményeztek a történelemben, mely később a rabszolgaság eltörlését eredményezte, az emberek saját szabad akaratából. A judaizmusban a törvények és különféle szabályok a nép történelmi élményeiből nőnek ki. Egyiptom volt a zsidó lélek iskolája. Megtanította őket megtapasztalni, hogy milyen a hatalom rossz oldalán, a kiszolgáltatott oldalán lenni. Annak ellenére, hogy zsidóknak megparancsoltatt, sose felejtsek el a rabszolgaság keserűségét, volt mikor visszavágytak Egyiptomba, a rabszolgaság házába.

Bár a Tóra nem kényszerít senkit szabadságra, de ha egy rabszolga visszautasítja szabadságát, akkor urának az ajtófélfához kell állítania, és átszúrnia fülét egy árral. Egy rabszolga, rabszolga maradhat, de csak úgy, hogy Isten emlékezteti: ő nem ezt kívánja meg az embertől. Az Amerikai Függetlenségi Nyilatkozatban is visszaköszön ez a gondolat:

„Minden ember egyenlőként teremtett, az embert teremtője olyan elidegeníthetetlen jo-

gokkal ruházta fel, amelyekről le nem mondhat, s ezek közé a jogok közé tartozik a jog az Élethez és a Szabadsághoz, valamint a jog a Boldogságra való törekvéshez.”

Thomas Jefferson, aki e szavakat írta maga is rabszolgatartó volt, de már ott volt a láthatatlanul lappangó erő az eszmében, ami ráébresztette az embereket arra, hogy milyen ellentmondás feszül aközött, hogy ragaszkodnak a saját jogaikhoz, de nem ismerik el a másokét.

Ha a történelem bármit is mond nekünk, az az, hogy Istennek van türelme, ha még néha oly súlyosan próbára is van téve. El akarta törölni a rabszolgaságot, de csak akkor, mikor azt az emberek teljesítik be, saját, önálló, szabad akaratukból. Isten a történelem Istene is, aki hisz bennünk, hogy megtanuljuk a történelem egyik legfontosabb leckéjét: a szabadság nem osztható. Ha szabadságra törekszünk, másoknak is biztosítanunk kell azt.

*Kovács Kristóf rabbinövendék
cikke Jonathan Sacks írása
nyomán*

Imaidők

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8:00 Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 16:30: Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban)

Péntek: 13:00: Délutáni ima (a Keren Or-ban),

16:30: Hetiszakasz-tanulás, 17:00: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 8.45: Hetiszakasz-tanulás, 9.15: Reggeli ima, majd *Kidus*

16:20: Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Vasárnap és állami munkaszüneti napok: 10.00: Reggeli ima

Hétfő-péntek (munkanapokon): 6.30: Reggeli ima

Péntek: 18.00: Tanulás

18.30: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 9.15: Hetiszakasz a kabbala tükrében

10.00: Reggeli ima, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

Schneersonék, a legszerényebb páciensek

1977-ben, miután lediplomáztam, Crown Heights-ban nyitottam rendelőt, de előtte írtam egy levelet a Rebbének és az áldását kértem.

Jött is a válasz: áldását adja, azzal a feltétellel, hogy nem sértem meg a zsidó jogot, és nem teremtek jelenlétemmel más számára hátrányos piaci helyzetet. A Rebbe nagyon szigorúan vette, hogy egyik ember nem nehezítheti meg a másik megélhetését. A feltételét elfogadtam, így megkaptam az áldását, s ezt követően el is kezdtem dolgozni.

Egy nap csengett az irodai telefon. Egy hölgy azt kérte, hogy házhoz menjek megvizsgálni. Normál esetben nem megyek bele ilyenbe, de kiderült, hogy egy idősebb hölgyről van szó, aki csipőtörést szenvedett, így megkérdeztem: „Mi a neve?”, mire ő azt válaszolta: „Mrs. Schneerson, és a President Streeten lakom.”

Mikor orvosi táskámmal elhagyni készültem a rendelőt, a titkárom ezt mondta: azt hittem, egyáltalán nem mész ki házhoz! Mire én: „ha Londonban ért volna ez a hívás, akkor is mennék.” Ekkor még mindig nem voltam benne biztos, a Rebbecen hívott fel segítségért, de később, ahogy beszéltem az ajtón, már tudtam, hogy ez csak ő lehet: ez volt az egyetlen lubavicsi ház, ahol nem láttam egyetlen fotót sem a Rebbéről. Ezek után pár havonta meglátogattam a Rebbecent és megvizsgáltam a lábát. Mindig nagyon szívélyes volt.

Egy alkalommal Yehuda Leib Groner rabbi, a Rebbe titkára hívott, hogy házhoz kellene mennem a Rebbéhez. Akkor már nem volt Crown Heights-ban rendelóm, de persze mentem. Első alkalommal mikor a Rebbe fizetni készült, nem akartam el-

fogadni, úgy éreztem épp elég megtisztelő, hogy rám bízta a kezelését. De ő azt mondta: „Ez nem így működik. Kitöltök ne-

Dr. Elliot Udell láb- és bokaspecialista.
Az interjút otthonában adta 2009 januárjában.

ked egy csekket a szolgálataidért, s elvárom, hogy be is váltsd!” Mikor kiléptem tőle azt mondtam a titkárnak: „Tényleg nem akarom beváltani a csekket. Egyszerűen úgy érzem, ez nem helyes.” „Ha nem váltod be a csekket, a Rebbe soha többé nem engedi meg, hogy idejőjj. Ezen a téren nem enged a szabályokból. Ha valaki jó munkát végez, azt mindenképp meg akarja fizetni, nem fogadja el a visszautasítást.”

Így csináltam egy másolatot a csekkéről, és beváltottam. Az elkövetkezendő látogatások alkalmával mondtam, hogy a biztosítása mindent fedez, így ezt már elfogadta. Ekkor nyolcvanas évei végén, kilencvenes évei elején volt. Jellemzően a zsidó ünnepek előtt hívott, hiszen ezek voltak azok az események mikor több óra hosszat kellett állnia.

Egyszer néhány nappal Pészachot megelőzően hívott a titkára, hogy menjek ellátni a Rebbét. Akkoriban rendszerint éjszakáig volt az irodájában, így azt kérte, hogy késő esti időpontban látogassam meg a házában. Mikor odaértem, egy ember nyitott aj-

tót, aki mondta, hogy a Rebbe éppen pihen, mire én, hogy rendben, semmi baj, majd holnap visszajövök.

met. Ez az, ami annyira lenyűgözött azon a napon.

Számos helyen tartottam előadást, nemzetközi konferenciákra hívtak meg, és megannyi helyen közölték publikációimat. Sok híres embert is kezeltem, de senkit, akit annyian ismertek volna, mint a Rebbét. És mégis: ő volt a legszerényebb, legalázatosabb mindegyik közül. Se addig, se azután nem találkoztam emberrel, aki olyan szerény lett volna, mint ő.

Dr. Elliot Udell

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

Napi bölcsesség
Az élet egy bújócska
– A Teremtő elbújik,
s mi megkeressük

A szülők a világon mindenütt játszanak bújócskát a gyerekeikkel. Az élet egyik nagy felfedezése, az emberi fejlődés sarkköve észrevenni, hogy valami van, akkor is, ha nem látjuk, hogy a világot nem határolja le a mi szubjektív érzékelésünk, hogy van, ami abszolút módon van – akár tudunk róla, akár nem.

Ugyanezt a játékot játsza velünk a Teremtő, erről szól az életünk, az egész világunk. Kikukucskál egy csodában, majd elbújik a természet mögé. Végül azonban benézünk a természet mögé, hogy megtaláljuk.

Tzvi Freeman a lubavicsi Rebbe tanításai alapján

Kóser konyha Sábati előételek

A három szombati étkezés közül az első kettő alkalmmal (péntek este és szombat délelőtt) szokás előételt is felszolgálni: halat és salátákat. Számtalan különféle saláta közül válogathatunk. Most egy lehetőséget mutatunk be, internetes oldalunkon pedig több opciót is kínálunk majd.

Sült eróspaprika

6 eróspaprika
3 gerezd fokhagyma
2 kanál olívaolaj
csipetnyi só

A megmosott paprikákat éles késsel egy-egy helyen bevágjuk, és tűzálló tábla fektetjük. A fokhagymákat összenyomjuk, elkeverjük az olajjal, és ezzel kenjük meg a paprikákat. Sóval meghintjük. 180 fokban, a sütő magas rácsán 15-20 perc alatt megsütjük. Félidőnél villával megfordítjuk a paprikákat, hogy mindkét oldaluk egyenletesen süljön át. Hidegen tálaljuk.

Kóser pékárú minden családnak Öt éves a Semes pékség

A kenyér étkezésünk alapja, ünnepi asztalunk díszje a fonott *bárcsesz*, a hétköznapokat is megédesíti egy-egy sütemény. Az öt éves Semes Kóser Pékség mindezekről gondoskodik. Gyórfi Lászlót és Preiszler Dánielt a pékség fejlődéséről kérdeztük.

– *Napi pár száz termékkel indultak öt éve, ma már naponta akár a 10.000 darabot is eléri a gyártás. Miből áll ez a fejlődés?*

Gy. L.: A darabszám mellett a kínálat is bővült: a hagyományos fehérkenyértől kezdve a különleges, teljeskiőrlésű pékárúig számos terméket megtalálható a palettánkon. Folyamatosan fejlesztjük és bővítjük az üzemet, ami tavaly óta a pékség mellett egy cukrászüzemnek is otthont ad, ahol a Kóser Cakes-szel együttműködve készülnek egyedi torták és sütemények.

P.D.: Az üzem méretének és felszereltségének, gépeinek fejlesztése mellett az irodai és logisztikai háttérrel is folyamatosan a növekvő munkához igazítjuk. A pékségben egy igazi összeszokott, jól képzett csapat dolgozik,

akik elkötelezettek a feladatuk iránt.

– *Hol találkozhatunk a termékeikkel?*

Gyórfi László
a Semes pékségben

Gy.L.: Legnagyobb választékban a Kóser Piac nevű élelmiszerboltban, ahol a többféle kenyeret, péksüteményeket, zsömléket, kifliket, édes és sós aprósüteményt is vásárolhatunk. Amire nagyon büszkék vagyunk, az az, hogy már nem csak rendelésre lehet bárcseszt kapni. Péntekenként roskadoznak a Kóser Piac polcai a sok különböző szombati kalácstól, bárki, aki megkívánja

akár az utolsó pillanatban is beszerezheti a bárcseszt.

P.D.: Bécsben és Budapesten is forgalmazzuk termékeinket, az egyéni vásárlók mellett mindkét helyen zsidó intézmények, óvodák, iskolák, kórházak, zsinagógák és idősotthonok is a vásárlóink közé tartoznak.

– *Mi a legnagyobb eredménye az elmúlt éveknek?*

Gy.L.: Sok mindent elértünk a kitűzött céljaink közül. A legnagyobb eredménynek azt érzem, hogy a költségeink növekedése ellenére az elmúlt két évben nem emeltünk árat. Amikor megkezdtük a munkát öt éve, az volt a célunk, hogy minden zsidó családnak legyen lehetősége kóser pékárut fogyasztania. Azzal, hogy egyre több helyre eljutunk, egyre több embernek segítünk a kóseriség betartásában.

– *Hogyan ünneplik az 5. évfordulót?*

P.D.: A facebookon indítottunk egy nyereményjátékot, amivel hűséges vásárlóinkat szeretnénk megörvendeztetni.

M. J.

A rabbi válaszol

Autentikus-e egy nem zsidó Biblia-fordítás?

Kedves Rabbi!

Elfogadható keresztény Bibliát felhasználva olvasni a hetiszakaszt? Vannak fordításbeli különbségek? Nem csak a magyar fordításra gondolok, más nyelveken is szoktam olvasni, de nem mindig zsidó honlapon.

Tisztelettel, László

Kedves László!

A Bibliát, az Írott Tant csak a Szóbeli Tannal együtt olvasva lehet igazán megérteni. Ott találhatóak bölcseink több ezer év alatt összegyűlt magyarázatai, ezek közül sok olyan, ami ma-

gától Mózesstől származik. Ezek nélkül nem lehet értelmezni a Biblia szöveget. Csak egy példát említenék: a „Szemet szemért” (2Mózes 21:24., 3Mózes 24:20.) elvet tévedés szó szerint értelmezni, Mózes idejében már tudták, hogy ez pénzügyi kártérítésről szól (Talmud, *Bává kámá* 83b.; Maimonidész, *A testi sértés és ember általi károkozás szabályai* 1:2–6.).

Továbbá nagyon óvatosnak kell lenni más fordításokkal, mert lényegében minden szövegfordítás egyfajta értelmezés is egyben. Sokszor – többé,

vagy kevésbé finoman –, de be vannak építve más vallású gondolatok és fogalmak a fordításba. Hála Istennek ma a világ szinte minden nyelvén létezik és elérhető a Biblia zsidó fordítása.

Magyarul Mózes öt könyvének fordítását a *Hertz Bibliában* találjuk (EMIH reprint kiadása, 2013-ban jelent meg), a többi könyvét pedig az IMIT Bibliában. Ezek a *zsido.com*-on internetről is elérhetőek: <http://zsido.com/tema/biblia/>.

*Üdvözlettel:
Oberlander Báruch*

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefón: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi
Főszerkesztő: Steiner Zsófia
Szerkesztő: Golubovics Martina

Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria
ISSN 1416-4604
A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza.
Kérjük ne dobja el!

